

Opsamling/evaluering af Pedalkørestol på Aktivitetscenter Bøgeskovgård; nov.'14

Projektet blev igangsat i efter sommerferien 2014 og har forløbet frem til nov/dec 2014.

Fire borgere meldte sig som interesserede i at afprøve Pedalkørestolen.

Personalet i deres respektive grupper på aktivitetstret blev introduceret til den.

Ergonomikonsulent introducerede den i forhold til realisérbare forflytninger for de fire borgere.

Pedalkørestolen er blevet anvendt regelmæssigt i de forløbne måneder.

Én af de to borgere, som gennemførte forløbet er blevet interviewet.

Den anden er blevet spurgt om sine synspunkter under brugen – kunne ikke afse tid til at lade sig interviewe.

To kontaktpersonaler er blevet interviewet om forløbet.

Der er bilag med uddybende data om de fire tilmeldte borgere, samt bilag med konkret interview tekst.

Herunder er hovedpunkter fra evalueringen af forløbet:

AFKLARE:

1) Hvilke borgere vil være den rette målgruppe til produktet?

Tidligere forsøg har været målrettet borgere med spasticitet og halvsidige lammelser; men uden væsentlige kognitive handicaps.

De borgere som ender med at beslutte sig for at deltage/ lade sig overtale til at deltage i dette projekt, er de en homogen gruppe? Deltagerne beskrives!

Af borgere som til dagligt benytter dagtilbuddet på Bøgeskovgård Aktivitetscenter har fire personer vist interesse for at afprøve pedalkørestolen.

De fire har vidt forskellige forudsætninger for afprøvningen; både kognitivt og fysisk/psyko-socialt. Derfor også forskellige resultater. Så de kan ikke karakteriseres som en homogen gruppe.

To af de fire har måttet indstille deres afprøvning.

Se beskrivelse i særskilt bilag.

2) Er der væsentlige begrænsninger ved produktet?

- i forhold til ind/ud af kørestolen m./u. forflytningshjælpemiddel?
- i forhold til siddestilling, der giver mulighed for at cykle/benytte pedalerne?

Ingen af borgerne kan komme på/af pedalkørestolen uden personale hjælp.

Forflytningerne sker typisk på to måder:

1) Pedalkørestolen bliver af personalet bakket op mod en væg. Borgeren placerer sin egen kørestol ved siden af og drejer sig via stående stilling henover sædet og lader sig glide/bumpe ned. Personalet kan have brug for at holde fast i borgerens egen kørestol/rollator, så den ikke tipper, når borgeren sætter sig så lavt, som sædet er. Eller personalet står mellem eller bag pedalkørestolen og sikrer at borger ikke falder mellem eller bagud. Personalet hjælper evt. bagefter med at få benene placeret på hver sin side af Kædetrækket.

2) Borger kører til og rejser sig ved ribbe på gangen – pedalkørestolen placeres af personalet (uden pedaler) ind mellem benene på borger, som herefter skal sætte sig langt og dybt bagud for at nå sædet.

I begge tilfælde skal personalet bagefter hjælpe med at påmontere pedalerne igen.

Efter endt køretur er det så den modsatte vej retur til egen sædvanlige befordringsmulighed.

Brug af lift ville være bedre for personalet; men jo ikke særligt inddragende for borger i forhold til evt. at lære at forflytte sig selv.

Vedr. begrænsninger for siddestilling og brug -

a) trods mulighed for afmontering af pedalerne skal brugeren stadig krydse hen over Kædetrækket for at placere sig på cyklen og kunne komme til at træde pedalerne.

Det er problematisk for 3 ud af 4.

b) brugerens benlængde er afgørende for om cyklen kan benyttes, for der er ikke nogen justeringsmulighed af afstanden mellem sæde og pedaler. For at nå pedalerne rucher brugeren fremad i sædet og bækkenet kipper bagud.

Det er problematisk for 3 af 4.

c) sædet er ikke udformet så det giver støtte til et bagudkipet bækken/halvt liggende stilling. Kunne have en justeringsmulighed, så en bedre siddestilling kan opnås.

Det er problematisk i større eller mindre grad for alle 4.

d) når styret benyttes svinger håndgrebet udenfor cyklens øvrige bredde. Dette giver en risiko for under brug at slå hø. Hånd/knoer ind i dørkarme, vægge og eller interiør/møbler.

Det er problematisk i større eller mindre grad for alle 4.

3) Kan borgere opnå:

- Et højere selvhjælps niveau?
- En større bevægelses radius?
- En trænende effekt?

Selvhjælpsniveau, bevægelsesradius og trænende effekt er ikke forøget/har ikke ændret sig for de to personer, som har gennemført afprøvningen. Både de selv og personalet mener, det kunne ha' gjort det, hvis cyklen kunne have været benyttet mere i terræn/udendørs.

Borgerne har syntes det var sjovt at prøve en ny slags aktivitet; men har ikke kunnet benytte den i samværet med deres kammerater, som i pauser fra arbejdet i AC bl.a. går ud på stisystemerne og græsarealerne i Bøgeskovgård's Aktivitetspark.

De har heller ikke kunnet benytte den på ture ud af huset, som ellers også ville være et oplagt mål for pedalkørestolens brug. Dens funktionsmuligheder/formålet med anvendelsen har ikke været at finde for borgerne. Læs i øvrigt i interview og beskrivelse af de fire personer.

4) Kan personalet opnå:

- at få mere tid til andre opgaver?
- at kunne tage flere borgere med på samme udflugt?
- et bedre arbejdsmiljø?

Der er ikke igennem afprøvningen opnået nogen væsentlig ændring i personalets arbejdsforhold, da de forhåbninger til brugen, som personalet kunne se i produktet, ikke er blevet indfriet.

- Der er ikke blevet frigivet mere tid til andre opgaver. Forhåbningen var at borgerne ville blive stærkere og selv klare dele af personaleafhængige opgaver. Tværtimod har personalet været nødt til at bruge tid på henholdsvis at motivere til jævnlig brug og til at hjælpe med på- og afstigning.
- Personalet har ikke kunnet bede borgerne benytte pedalkørestolen på ture ud af huset, så deres hænder har kunnet hjælpe andre borgere. Pedalkørestolen er ikke sikker nok på ujævne overflader.
- Borgerne er ikke blevet stærkere til selv at klare også andre forflytninger, og dermed er der ikke sket en aflastning af personalets arbejdsmiljø; men heller ikke nogen forværring trods den kraftige støtte til hjælp med på- og afstigning.

FØR projektet går i gang skal projektlederen sammen med personalet på Bøgeskovgård udvælge, hvilke borgere, der kan komme på tale, som deltagere i projektet herfra. De aktuelle spørges/opfordres. Tilsvarende forespørgsel skulle ske på Neuroteamet; men der blev ikke nogen afprøvning hos dem. Ingen meldte sig.

Data indsamling:

v. projektleder, personale og deltagere

PERSONALE i deltagernes basisgruppe/ de, som ledsager de deltagende borgere på udflugter.

- Beskriver de deltagende borgeres fysiske funktionsniveau og ✓
- deres kognitive udviklingsniveau. ✓
- Udvalger sammen med projektlederen en sikker fysisk ramme for afprøvningsne. ✓
- Afkrydser evt. for borgeren i skema vedr. brug af produktet
– køreafstand, køretid, behov for hjælp, - er ikke sket, da det virkede formålsløst indendøre.
- Afkrydser i skema vedr. samlet antal deltagere og hjælpere på udflugter som deltagere er med på - FØR/EFTER anvendelse af Pedalkørestolen, - er ikke sket af samme grund som ovenfor.
- Interviewes af projektleder/kontaktperson vedr. forandringer under projektet i forhold til vurderet tidsforbrug på hjælp til udflugt og til fysiske aktiviteter; før/efter ✓
- Smerteskema; FØR og EFTER – for personalet – se særskilt skema. – er ikke sket!
- Arbejdsglædeskema; FØR og EFTER – for personalet – se særskilt skema. - ikke sket!

DELTAGENDE BORGERE;

- Fotograferes i bedst mulige siddestilling i kørestolen. Fotoét beskæres så kun relevant del heraf kan ses - evt. tilføjes yderligere beskrivelse. – ikke sket! I stedet blev ergonomikonsulent inddraget. Det afklares om produktet har væsentlige mangler for ibrugtagning for den enkelte borger. Siddestilling/brug af pedaler? – fysioterapeut konsulteret og på besøg!
Kan nødvendige hjælpemidler benyttes sammen med produktet? Blev fravalgt.
- Besvarer om muligt selv interview om forventninger til det nye transportmiddel og ✓
- hvorvidt produktet giver mulighed for en øget selvstændighed? ✓

GENERELT – udtalelse fra fysioterapeut konsulenten.

Den tid af gangen, pedalkørestolen kan benyttes indendøre, er kortere end i andre typer af træningsmaskiner. Så pedalkørestolen virker derfor ikke under dette vilkår hverken vedligeholdende eller forøgende på muskelkraften.

Kunne den derimod komme med ud, ville det sociale perspektiv give motivation til mere vedvarende brug og dermed kunne øge udholdenhed/give øget styrke og øget kondition.

Når man som personale ser borgere bruge pedalkørestolen, virker det desuden påfaldende for det sociale aspekt, at borgeren under brugen sidder væsentligt lavere nede end de andre kammerater ved f.eks. kanti-nemøblerne – hvor brug af en almindelig kørestol dog giver sammen øjenhøjde, som de siddende kammerater.

Sanne Falkenberg, Voksenhandicap, Januar 2015

Jan Christensen

Projekt - Pedalkørestol

Beskrivelse af de fire deltagende personer og kort opsamling på succesen i deres afprøvning - Aktivitetscenter Bøgeskovgård

A) Ung mand på ca. 30 år –

Fysisk – Mobilitet; benytter rollator ved gang og kørestol over længere distancer. Har flukturerende og lav tonus i sin muskulatur; bl.a. deraf dårlig balance.

Psyko-socialt; glad og let at motivere; ikke så vedholdende hvis det driller. Meget glad for fællesskaber. Og så god til at fokusere på selvvalgte opgaver.

Afprøvningen var som sådan positiv; men fordrer massiv personalestøtte. A kan nemlig ikke selv benytte pedalkørestolen – han har brug for både fysisk støtte til ind i/ud af den – og kognitiv støtte til at begribe manøvreringen; det var sjovt at prøve noget nyt - men et konkret afprøvningsforløb måtte opgives.

B) Midaldrende mand på ca. 60 år –

Fysisk – mobilitet; har været selvstændigt gående indtil for få år siden. I de senere år benyttet stok, rollator og nu kørestol som aflastning ved længere distancer. Har benyttet trehjulet cykel og sidenhen scooter ude i trafikken.

Psyko-socialt; tilnærmelsesvis normalt fungerende - glad og stabil. Vil gerne vise os andre sine kompetencer – holder sit selvværd fint ved lige på trods af sine nedsatte fysiske funktionsevner.

Afprøvningen har været en succes. B skal dog ligesom A holdes til ilden, da anvendeligheden/formålet med brugen ikke af sig selv dukker op. Det oplagte for ham ville være at kunne blive mere omkringfarende med denne nye transportmulighed. Og samtidigt kunne holde sin styrke i benene ved lige. Men pedalkørestolen kan ikke benyttes udendørs. Dens balancepunkt giver risiko for at vælte ved selv mindre niveau-forskelle. Indendørs er afstandene for korte og pauserne i brugen for hyppige til at vedligeholde/øge hans styrke. Men han synes det er sjovt. – se interview.

C) Kvinde på ca. 40 år –

Fysisk – mobilitet; C har ikke nogen gangfunktion; men kan stå med støtte og flytte fødderne en smule i forbindelse med f.eks. at skifte til anden stol. Kommer omkring enten ved hjælp i almindelig kørestol; eller selv i eldrevet kørestol. C har meget svag kraft - også i sine arme og en lav tonus generelt.

Psyko-socialt; C vil gerne være med i fællesskaberne – opsøger dem og vil gerne vise, at hun trods handicap er med og deltager på lige fod.

Afprøvningen var som sådan positiv; men fordrer megen personale-støtte til fremdriften af stolen. Så hvis brugen blev kombineret med anden form for styrketræning, ville stolen måske på sigt blive en ny mulighed for C. Hun har ingen kognitive vanskeligheder i forhold til betjeningen.

D) Mand på ca. 40 år –

Fysisk – mobilitet; D har kontrakturer og lidt spasticitet i sin muskulatur i benene som følge af trafikuheld. Han har en velfungerende stå-støtte funktion og kan tage små skridt; han klarer selv de allerfleste forflytninger i sin hverdag. Hans bevægelser sker ofte hurtigt og kraftfuldt; men ikke altid velkoordineret i forhold til

"landing". Han kaster sig nogen gange rundt i en kombineret bevægelse af rotation og forflytning. Han kører både alm. - og eldrevet kørestol/trehjulet scooter.

Psyko-socialt; Han er kognitivt velfungerende; men tager mange sats. Vil gerne kunne det hele selv. Er rigtig glad for fællesskaber; og tager også i sin fritid ud selv for at opsøge andre fællesskaber end de, hans arbejdsplads og familie byder ind med.

Afprøvningen har været en succes. Men D. skal lige som de øvrige opfordres til at huske sin brug af pedalkørestolen, da den ikke giver mening i sig selv, når den ikke kan tages med ud på sti-systemet og græsarealerne, hvor de gående kammerater færdes. Men kun kan benyttes på asfalterealet lige udenfor "institutionen". Men D. synes den er sjov og der kan komme fart på og laves hurtige vendinger. Indendøre er det faktisk hurtigere at komme omkring i sin kørestol og dér er der plads til flere steder end til pedalkørestolen. D. dyrker styrketræning udover at bruge pedalkørestolen, så den er bare en anden måde at bruge sig på.

Sanne Falkenberg
Fysioterapeut konsulent

Jan Christensen
Projektleder

Interview – Opsamling/evaluering af Pedalkørestol på Aktivitetscenter Bøgeskovgård; nov.'14

Interview med borger:

Hvilke forventninger havde du på forhånd til Pedalkørestolen?

- Jeg var i tvivl om, jeg kunne styre den; men det gik meget lettere end jeg havde forventet. Der er god logik i styrehåndtaget.
- Jeg tænke, at den kunne jeg sagtens komme over i, når jeg gik hen til den med min rollator; men det kan nu godt være svært uden at få personalets hjælp.

Hvilke erfaringer har du gjort dig ved at bruge pedalkørestolen?

- Man skal passe på sine hænder – for knoerne kan nemt støde ind i dørkarme og vægflader, hvis man kommer for tæt på. For grebet/styrehåndtaget sidder udenfor stolens bredde, så man skal være god til at bedømme afstand – det er vigtigt! Og kablet til håndbremsen kan let bue ud og gribe fat i genstande jeg kører forbi – f.eks. de andres bremsere på deres kørestole.
- Når jeg skal over i pedalkørestolen, tager min hjælper pedalerne af den – bakker den hen og stiller den op mod en væg; og bremser den. Så bakker jeg hen med min rollator og ind over ”stangen”/kædetrækket; og bremser den. Og SÅ er jeg nødt til at have hjælp igen, - en hånd at støtte mig til, så jeg ikke ”plumper ned” på sædet – det sidder nemlig ret lavt. Så sætter min hjælper pedalerne på igen, og jeg kan køre en tur.
- Den første pedalkørestol, vi havde herude på Bøgeskovgård; den var alt for stor til os, som vil bruge den. Så fik vi denne her, som er mindre; men den passer nu stadig ikke helt – man skal rykke sig frem på sædet for at nå pedalerne helt.
- Jeg kører mest indendørs med den, for den kan godt tippe, hvis jeg skal over en kantsten – det har vi prøvet; men det gik heldigvis godt. Og engang på vej ned af en lille bakke, var det pludselig pedalerne der overtog. Og den har jo ikke friløb for så kan den jo ikke bakke.

Peter Nielsen

Opsamlende udtalelser fra personalet omkring de tre borgere, som har prøvekørt pedalkørestolen på AC Bøgeskovgård:

Vedr. styresystemet –

En af borgerne har kun ganske få kræfter i arme og hænder; så det har været rigtig svært at manøvrere i samme tempo, som benene har kræfter til at køre den afsted – mulighed for at styre med begge hænder kunne ha´ været en fordel hér.

Vedr. sædet og pedalerne –

Den indbyrdes afstand bør kunne reguleres, så man ikke skal have en stol pr. borger. Et system svarende til almindelige ”MoonCar´s” kunne evt. benyttes.

Vedr. køreegenskaber –

Kører fint indendøre; men er absolut ikke terrængående; så ønsket om at kunne være mere med på/blive fri til selv at kunne tage ture af længere distancer, har vi ikke kunnet få indfriet. Desværre.

FORMÅL –

Pedalkørestolen holdt ret hurtigt op med at "kalde på" borgerne – vi har måttet holde dem til ilden for at få regelmæssig brug holdt i gang. Når den ikke kan benyttes udendørs mister den for borgerne hér sit formål – sat op i mod de øvrige hjælpemidler/aktivitetsmuligheder, de ellers kan benytte sig af.

Så vores vurdering er nok, at netop dét er pedalkørestolens største dilemma – at borgeren ikke selv kan se, hvorfor de skal benytte den. Hvad får de ud af dén? De kunne jo også cykle på en kondicykel, hvis det alligevel SKAL foregå indendørs – og så ville de være sammen med de andre, der træner – hvis det alligevel er dét den har som formål.

De er afhængige af, at personalet sætter aktiviteter i gang, som de kan benytte den til.

Vi havde håbet – en naturlig kilde til selv-aktivering sammen med de andre - inde som ude. Som cyklen er et sundere alternativt til bilen; sådan kunne pedalkørestolen være et sundere alternativ til el-scooteren. En motivation til længere ture enten alene eller sammen med andre.

ElseMarie og Michael.